

Naujienu Antroji Dalis

NR. 712

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

J. JASINSKAS

SPAUDOS PABIROS

Apie nuosavą — gimtąją kalbą ir kitus dalykus

Ne žemės derlingumu, ne drabužių įvairumu, ne šalies malonumu, ne miestų bei pilių stiprumu gyvuoja tauta, bet labiausiai išlaikymu ir vartojimu savo kalbos, kuri didina ir laiko visuomenę, jos santaiką ir brolišką meilę..."
Mikalojus Daukša

Bostone yra du židinėliai, iš kurių žiemos sezono metu kiekvieno mėnesio atitinkamą šeštadienį išspinduliuoja lietuvių kultūrinio gyvenimo ir meninio pasireiškimo šviesa. Ne kiekvieną kartą toji šviesa būna vieno do stiprumo. Ji įvairuoja dėl pasirinktos temos, minėjimo objekto, pasirengimo tą švystelėjimą sustiprinti ar, šablonėlio atsirėmus, atlikti įprastinę pareigą. Dažnu atveju to kultūrinio švystelėjimo galingumas pareina nuo kvestinio ar pačiame Bostone reziduojančio prelegento. Šiaip ar taip, tie dviejų židinėlių skleidžiami kultūriniai pulsavimai yra tikriausia lietuviško gyvavimo ir gyvastinumo atgaiva.

Pirmasis židinėlis, pradėjęs švytėti daugiau kaip prieš dešimtį metų, "Bostono lietuvių kultūros klubas", dabar prie to pirmą kartą vardo pridėjęs papildymą "Lietuvių Bendruomenės... klubas", tradiciniais patapusiems subuvimams patalpas turi pačiame Bostone, vad. "Tarptautinio Instituto" seno stiliaus, gražiai įrengtuose namuose. Tame name panašius ir kitokio pobūdžio parengimus turi ir kitos tautybės: latviai, estai, lenkai ir kt.

Lietuviai ir kiti įnamiai už patalpų naudojimą nemoka jokio mokesčio: kuras, šviesa, inventorius ir kiti reikmenys veltui. Pačiame priešakiniam, pasaky sine laukiamajame, kambaryje nuolat budi labai simpatiška vyresnio amžiaus ponis. Čia, tame laukiamajame, yra įtaisytas atitinkamas kampelis spaudos leidiniams: laikraščiams ir knygoms. Tų laikraščių - žurnalų, o ir knygų yra įvairiomis kalbomis. Juos minėtam kampeliui parūpina patys įnamiai, besinaudojant patalpomis. Lietuviai, gal būt, veikliausi ir tvarkingiausi tų patalpų naudotojai, tačiau — ir tai yra nuostabiausias apsilaidimas! — antrą dešimtmetį besinaudodami patalpomis, nepasirūpino anam spaudos kampeliui nė vienu lietuvišku laikraščiu, žurnalu ar lietuviška knyga. Nė paprasčiausio leidinio, anglų kalba lietuvių reikalus propaguojančio. Berods, kai kada pasirodo tik vieni vienintėlis lietuvių kalba žurnalėlis — Vytis, ankstesniųjų lietuvių Amerikoje išleistos "Amerikos lietuvių vyčių organizacijos" organas. Ir viskas. O kultūrinių subuvimų nuolatiniai lankytojai yra beveik

išimtinai naujieji atvykėliai. Kada šitą gėdingą dėmę jie nuo savo veido nusigrandys?

Antrasis židinėlis žiburiuoja So. Bostone, vadinamuose "tautininkų" nuosavuose namuose. Savo dydžiu tie namai yra kuklūs: mūrinis, dviejų aukštų pastatėlis. Bet įėjus į vidų: nustebsi! Puikiai lietuviškame stiliuje įrengtos kad ir neerdvios patalpos, žymiųjų mūsų vyrų biustais ir paveikslais papuoštos. Tarytum maža tautinė šventyklėlė. Kągi, už tai Bostono lietuviams "tautininkams", dabartine lietuvių kalba šnekant, reikia "atiduoti kredilą". Tuos namus įsigijus ir juos atremontavus buvo pradėta naudoti įvairiems pobūviams, pokiliams, vestuvių puotoms, skautų pasiūkimams ir panašioms pramogoms. Prieš kelis metus susigalvota ir pradėta juose ruošti "kultūrinius subatvakarius". Panašiai, kaip Bostono lietuvių kultūros klubas darydavo Tarptautinio Instituto pastate.

Iš karto baimintasi, jog tatai pakenks Kultūros Klubui. Tačiau baiminimasis nepasitvirtino ir abiems kas mėnesiniams subatvakariams lankytojų užtenka. Dažnu atveju vieni ir kitų subatvakarių lankytojai lankosi vieni pas kitus. Irgi geras "kreditas" tolerantiškiems Bostono lietuviams, nesiraujančiams garbanų dėl politinių ar ideologinių įsitikinimų. Toji tarpusavio solidarumo ir bendradarbiavimo dvasia tešviečia ir toliau Bostono lietuviams!

Į abiejus "subatvakarius" susirenkantieji yra įvairaus išsilavinimo ir amžiaus. Nestokoja nė jaunimo: lietuvių buvusių, esamų studentų ir net šeštadieninės lietuviškos mokyklos aukštesniųjų klasių mokinių. Ypatinai tais atvejais, kai subatvakarių programoje yra mūsų priaugančią kartą liečiančių klausimų. Neretai ir patys jaunieji tuose subuvimuose programą praveda. Ir vis dažniau ir dažniau reikėtų leisti mūsų jaunuomenei ten pasireikšti!...

Atsimenam, vieno tokio "subatvakario" metu "tautininkų" namuose paskaitą apie dabartinį mūsų jaunimą. Skaitė prof. V. Čepas. Rūpestingai, atsargiai ir išsamiai paruoštoje paskaitoje aptarė daugelį mūsų jaunuomenės klausimų. Tarp jų, bene svarbiausias, buvo mūsų jaunuomenės nutautėjimas ir gimtosios kalbos vengimas. Prele-

(Nukelta į 3 psl.)

Naktužė prie lopšelio — dienužė prie ratelio...

K. A. GIRVILAS

MŪSŲ KALBA

L. D. (Dambriūnas) teisingai yra įspėjęs, kad norint daryti kokį nusakymą ar sprendimą kalbos dalykuose, o gal ypač jos istorijos dalykuose, reikia laikytis didelio atsargumo, kuris vargiai galimas neturint reikiamo mokslinio pasiruošimo. (Žiūr. "Gimtoji Kalba", 3-4 (21-22).)

Vien tik tas faktas, kad asmuo, rašydamas svarbiu bendrinio pobūdžio klausimu, minėdamas kitų žinomų asmenų pavardes, pats savosios neparašo, sukelia abejojimo. Ypač kai daromi status kaltinimai ar priekaištai dėl kurio neaiškumo, atsiradusio dėl paties rašančiojo kaltės.

Taip daro A. Pl. savo žemaitiškame straipsnyje "Žemaitiškum Kalbos Senoms". (Naujienu, 709, 2-ji dalis.) "Taigi ne žemaičiai atkritę nuo ide. ir baltų prokalbės, o aukštaičiai". Kas čia pasakyta? Ar ide, yra tas pat, kas baltų prokalbė? Ar lietuvių kalbos tarmės yra išriedėjusios iš baltų prokalbės? Ar ne baltų prokalbė bus kada išriedėjusi iš ide., o paskui ta prokalbė suskilusi į baltų kalbas, — prūsų, lietuvių, kuršių, latvių, ir tik vėliau lietuvių kalba skilo į savo dvi didžiąsias tarmes, kaip prūsų kalba į savo ir lat-

vių į savo tarmes? Turint aiškų į tuos klausimus atsakymą, dr. P. Joniko žodžiai, A. Pl. cituojami, jokio painumo nedaro. Gi pačiam įklampus, kitus keikti — nedora.

Mūsų kalba yra labai turtiną. Yra daug išaiškintų dalykų, bet yra ir aiškintinų. Ir A. Pl. paliestasis klausimas dviejų kirčių buvimo žemaičių tarmėje reikalingas aiškinimo. Kas laikoma dvikirčiu žodžiu, ir kas laikoma vieno kirčio ištesimu arba priegaide? Ar tie tariami du kirčiai yra pačiame žodyje, ar jie yra kilę iš sakinio intonacijos? Ir čia, žinoma, reikia turėti aiškiai nustatytas sąvokas kirčio, dvigubo kirčio, priegaidės ir intonacijos. (Palyg dr. A. Salys, Lietuvių Kalbos Tarmės, Tūbingenas, 1946 m.).

Mantas ar Montė?

Tarmišką pavardę tariamas yra paprasta gyvosios kalbos veikmės apraška. Moccus erzvilkiečiai tars Moccus, aukštaičiai rytiečiai - Mac-kus. Iš to bendrinėje kalboje ta pavardė yra dvejopa: Moccus ir Mackus. Aplamai imant, kai turime bendrinę rašomąją arba literatūrinę kalbą, pavardžių tarmiškumas taip pat

(Nukelta į 2 psl.)

MŪSŲ KALBA

(Atkelta iš 1 psl.)

išsilygina, susibendrina.

Tas darosi ir Manto (Montés) atveju. Mant — nėra vien žemaičių žodis, tenka čia priiminti. Antai paprūsyje, Laukesų pietryčiuose, kaimas Mantviliai ir eržvilkiečių yra žinomi kaip Mantviliai, o ne Muontviliai. Palygink Lietuvių Kalbos Vadovo: Mantas, Mantautas, Mantrimas, Mantvilas (ne 1. Mont-); jokio lietuvių kalbos šaknies mont- žodžio tas vadovas neturi. Žinoma, Man(t) lenkiškai bus Mon(t): Mangirdas — Mongird (Mongerd).

Dabar toliau. "Elbingos žodynėlio ypatybė dvibalsį *an* tarti kaip *oan* teatsikartoja vien tikai *pamedžionu žemėje*, iš kurios turime asmenvardį *Moante* greta prie Sambos žemės asmenvardžio Mant(a)s, išlikusio 1331 m. kalno varde *Mante-gards*". Būga, III, 110. "... Mandun(a)s: pr. 1280 m. asmenvardis Mandio, 1302 m. Sambos kaimo vardas Manditen la. Muode". Ibid. 139. "Vakariečiai aisčiai, arba prūsai, indoeuropietiškojo a nebegali atskirti nuo ō, pvz.: ... pr. Voc. mothe) lie. mōte, la. mātē..." Ibid. 736-6. Vadinasi, Prūsiose buvo ir Mants, ir Monts, gi žemaičiai tvirtapradį ó pagal vyraujančias savo tarmes tars trejaip: ó, óu ir ù: Mõnts, Mõunts ir Mũõnts. Bendrinėje kalboje — Mañtas.

Kamienio Mant (Mont) esama labai seno. Būdinga jo apraška dvikamieniūose žodžiuose — pavardėse, ypač jų besikeitime: Mantvydas, Vydmantas, Mantvilas, Vilmantas; arba panašiai, Tautginas, Gintautas, Butginas, Gimbutas (iš Ginbutas, Ginibutas). Žiūr. dr. P. Jonikas, Mūsų Pavardės, Literatūra: Metraštis, 1954 m.

Paskui, A. Pl. daroma išvada "...prūsų ir žemaičių kalbos yra senesnės negu aukštaičių ir latvių" — yra be prasmės, nes suplaktos sąvokos kalbos ir tarmės; aukštaičių ir žemaičių yra ne kalbos, bet tarmės, ir senumo atžvilgiu negalima jų lyginti su prūsų ar latvių kalbomis. Karštas patriotas žemaitis gali sau vienas tvirtinti, jog žemaičiai turi savo kalbą, ne tarmę, ir to niekas jam negali uždrausti, bet bendram reikalui tas turi būti mokslo pripažinta, kaip tat neseniai buvo padaryta makedonėčiams. Visai lietuvių (ir visų baltų) giminei būtų mokslinė nauda ir kultūrinė garbė, kad šalia sesers latvių kalbos turėtų kitą seserį — žemaičių kalbą. Tam, deja, trūksta raštų "žemaitiū kalba", dailiosios literatūros ir filologijos mokslo darbų.

Pavardžių dalykas

Nemažiau status yra A. Pl. ir kalbėdamas apie Mantą (Montę) kaip asmenvardį. Pavardę jis, atrodo, laiko nekeičiamu dalyku: "...imkime vadinti Krupavičių Krupis..." Ištikrųjų,

Krupis ar Krupas yra teisingas ir populiariai vartojamas pakaitas suslavintam Krupavičiui. Negirdėti, kad pats pavardės savininkas būtų tą pakaitą padaręs, bet kitų yra tas padaryta. Aleksis iš Aleksandravičiaus, Balutis iš Balevičiaus ar Balutavičiaus, Kalmantas iš Kalmantavičiaus, Kalmėnas iš Zagurskio ar Nagrodskio, Nagius iš Nagevičiaus, Paškus iš Paškausko, Žilius iš Žilinsko, Vaitkus iš Vaitkevičiaus ir t. t. ir t. t. Tai yra logiška ir natūrali kaita.

Slaviškai Nagevičius yra Nagiaus sūnus. (Rusai iš to pasidarė tvirtą patronimiką). Lietuviškai Nagevičius bus Nagaitis, Nagiokas, Nagiukas, Nagytis ir pan., bet kai tas Nagiaus sūnus įgaus pilietines teises, garbingą savarankiškumą, jis bus vadinamas Nagium. Pagal tą kalbinę filosofiją, įžymus Lietuvos generolas iš praskiesto slaviško Nagevičiaus pasidarė skambaus didingo lietuviško vardo generolas Nagius.

(Ar nebus ir už tų kelių raidžių ir taškų — A. Pl. — slypsis koks Platevičius, Plechavičius, Plečkauskas ar pan., kad vengia aikštumos?).

Mes žinome, kad "Polskie Apostolstwo na Litwie" laikais Augiai, Bartkai, Česai, Dapka, Garliai, Jonai, Mankai, Norai ir t. t., yra gavę slaviskas priesagas. Numanu, kad tuomet kitos lietuvių pavardės (arba vardai) galėjo būti visai atmetama, o vieton jų duodama slaviskas (lenkiškas) gaminys, ypač pavardės padarytos iš krikščioniškų vardų: Adamauskas, Baltramauskas, Ciprijauskas, Grigarauskas, Ivanauskas, Jankauskas, Janušauskas ir t. t. Dabar yra visai aišku, kad susipratęs lietuvis nesikęs suslavinta pavarde; jis gražins senovinį lietuvišką skambumą, kaip padarė Nagius, arba pasirinks ką istoriška sava: Alekna iš Aleknavičiaus, Aleksis, Aistis iš Aleksandravičiaus, Alantas vieton Jakševičiaus, Gudas iš Gudavičiaus, Kučiūnas, Kučas iš Kučinskas, Vykintas vieton Povilavičius, Žymantas vieton Žakevičius ir t. t.

Lietuviai Amerikiečiai

Čia pravartu atkreipti dėmesį į lietuvių pavardžių pakitimus Amerikoje, kai mūsų labai praktiški žmonės įsigeidžia rodytis amerikiečiais (nelyginant politikai, kad šv. Patriko dieną panūsta rodytis airiais ir segioja prie savo pavardžių raidę O: O'Kennedy, O'Truman, O'Goldwater, ir t. t.). Mūsiškiai pirmiausia nusikarpo savo pavardžių inflekcijas: Aball, August, Budrik, Eisin, Javois, Kirstuk, Montvid, Rudmin, Serner, Viskant ir t. t. Kiti demonstruoja savo "nelietuviškumą" dėdami į savo pavardes dvigubas priebalses: Boll (Baltusevičius), Dauss (Gvazdauskas), Jurgell (Jurgelionis), Yushkiss (Juškys), Jutt (Jutkevičius), Kass (Kazakauskas) ir t. t. Daug kam diakritinės lietuvių kalbos raidės, kurios nevartojamos anglių kalboje, esti priežastimi daryti pavardžių pakeitimus: Bachunas, Chesna, Grish, Yushka,

Shimkus, Rymsza ir t. t. Bet yra neįmanoma suprasti tokių atvejų, kur iš lietuviškos pavardės, arba jos vieton, pasidaroma žodis, sudaręs tikrai raidžių junginį, be jokios prasmės: Boll, Baley, Bredes, Colney, Contons, Jakmauh, Kase, Kass, Weslan, Wesley, Zounes ir t. t.

Tai gi, A. Pl. galėtų pasiskaičiuoti Lietuvių žinyną, išleistą A. Skiriaus (Lietuvių Dienos) 1953 m. ir jam būtų matyti, kas daroma su pavardėmis. Daug pilnesnis vaizdas gaunamas skaitant paminklų užrašus kazimierinėse ar tautinėse kapinėse. Ten A. Pl. "biaurojimas" yra padarytas didžiausias ir įvairiausias būdais. Ten ir juokinga, ir graudu.

Palietus pavardžių klausimą, čia galima būtų pasakyti, kad dabar lietuviams derėtų savo pavardes sutvarkyti, kai jos yra kaip nors sudarkytos: atsikratyti slavizmų, germanizmų ir įvairių anachronizmų ir paimti savo istorinį paveldėjimą, baltų kalbų lobį; panaudoti nusižiūrėjus kalendoriuje senovinius lietuvių vardus ir pagal juos pasidaryti gražias lietuviškas pavardes. Tuo nūdienė lietuvių visuomenė įdėtų Amerikos kultūron savą pradą, savą turtą, ir iš to būtų garbė pavardžių nešiotajms ir pačiai Amerikai.

Apie tai reikėtų daugiau kalbėti ir daug kam kalbėti.

TAISOME KLAIDAS

A. Suginto straipsnyje "Iš Lietuvos teismų ir demokratišnių seimų laikų prisiminimų" įsibriovė kelios klaidos, kurias norime tuojau pataisyti.

Šių metų balandžio 4 dienos NAUJENŲ antroje dalyje, (Nr. 709) pirmo puslapio antroje skiltyje atspausdinta "komandinuotas pulk. Štencelis". Turi būti "komandantaspulk..."

To paties numerio 3 pusl. pirmoj skiltyje, 5 eilutėj iš viršaus atspausdinta "nuo bausmės sąlyginiai atleido". Turi būti: "atleido einant Steig. Seimo 1922 m. rugsėjo 20 d. amnestijos įstatymu".

Šių metų balandžio 11 d. priede (Nr. 710) pirmo pusl. 4 skilties 2 eilutėj iš apačios atspausdinta "II Seimo". Turi būti "I Seimo".

Anglų Kalbos Pamokos
VERTIMAI-PILIETYBĖ-LAIŠKAI
Afidavitai giminių atvaizdavimui.
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Tel. Victory 2-0105

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuoš bet kokią knygų spintą ar lentyną:

K. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai įrišta, 592 pusl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai įrišta, 464 pusl.	\$6.00
Prof. Vaclo. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai įrišta, 431 pusl.	\$7.50
Prof. Vaclo. Biržiška, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGU ISTORIJA, I dalis, 208 pusl. įrišta — \$3.00, minkštis viršeliais — \$2.00; II dalis, 225 pusl., įrišta — \$3.00, minkštis viršeliais —	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kalrys, LIETUVA BUDO, gražiai įrišta, 416 p.	\$5.50
Juozas Liūdžius, RAŠTAI, 250 pusl.	\$3.00
P. Liūdžiuvienė, ATSIMINIMAI APIE JUOŽĄ LIŪDŽIŲ, 88 pusl.	\$1.00
S. Michelsonas, LIETUVIŲ IŠEIVIJA AMERIKOJE, 297 p. įrišta — \$5.00 minkštis viršeliais —	\$4.00
Dr. V. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, gražiai įrišta 968 pusl., dabar tik	\$10.00

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. — Telef. HA 1-6100

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 Townhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopolyčioje

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MASINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ
Lietuviams teikiame šios rūšies patarnavimus 30 metų.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

SPAUDOS PABIROS

(Tęsinsys iš 1-mo pusl.)

gentas, būdamas labai nuoširdus jaunuomenės draugas ir užtarėjas, stengėsi tuos jaunuomenės neigiamumus sušvelninti, o kai kuriais atvejais net pateisinti. Pvz., dėl lietuvių kalbos vengimo, jos nevertinimo tarpusavio pokalbiuose, iškelta pateisinamos priežastys: nepakankamai lietuvių kalba žodina, trūksta reikalingų, ypatinai naujai atsiradusių terminų, nevaizdi ir dėl to, jaunuomenės akimis žiūrint, pakeistina kita — anglų kalba, ką dažnu atveju, mūsų jaunikliai ir daro. Po paskaitos būta plačių ir karštų diskusijų. Dauguma bus pasisakę priešingai prelegentui ir visai nepateisinę mūsų priaugančios ir jau beveik subrendusios kartos. Jie esą, tie jaunikliai, turėtų plačiau ir giliau pažinti gimtąją kalbą, jos grožį, žodinumą, vaizdingumą ir lankstumą prisitaikant prie naujų technikinių ir mokslinių terminų. Tuomet jiems nereikėtų taip dažnai griežtis angliškosios šnektos. Tą visą galima, esą, įsisavinti skaitant lietuviškus laikraščius, žurnalus, o ypatinai mūsų stipresniųjų rašytojų knygas.

Ką j tai jaunuomenė? Kaip ryškiausias ir pagrindinis lietuviškos jaunuomenės atstovas — studentija, ne kartą tarpusavytą klausimą yra kėlus. Studentai Santariečiai savo bendraminčių tarpe pravėdė anketą, kiek kuris ir kokių autorių knygas skaito. Rezultatai menkai džiuginantys: iš šimto tik šešiolika beskaito lietuviškas knygas. Daugiausia prozininius veikalus. Jų tarpe Mariaus Katiliškio daugiausia. Poezijos veikalais tik vienas kitas tesidomė. Tai buvo prieš kelis metus. Šiandien rezultatai, tur būt, dar liūdnesni.

Neolituanų studentų tarpe pravesta panaši anketa dar blankesnį vaizdą teikia. Ateitininkai irgi ne geresni. Liūdna ir nyku, nes televizijos, pramogų ir lėbavimų laikotarpis... Kagi, taip yra. Ir ar vien mūsų jaunimas kaltas? Jų kaltė gal mažesnė už mūsų — suaugėlių, subrendėlių, nykstančių, kadaise gimtiniame krašte tik nuosavą kalbą tegirdėjusių ir jaja vienokio ar kitokio mokslo pasiekusių.

Kartą draugiškai paklausiau studentę, labai gabią lietuviško žodžio skaitytoją ir deklamuoją ir stiprią scenos meno atstovę Ritę A-tę:

— Pasakyk, Rite, man vieną dalyką. Aš jo tavęs klausiu ne priekaištą darydamas, bet man įdomu tas sužinoti: kodėl jūs, jaunikliai, susiėję į būrelį, tuojau pradėdote tarpusavy angliškai kalbėti? Juk visi mokate lietuviškai?

Ji pagalvojo valandėlę ir jos atsakymas skambėjo šitaip:

— Kad angliškai mums geriau išsireikšti.

O kitą kartą ši puiki lietuvaitė, nepalyginama artistė, deklamuoja ir lietuviško žodžio mėgėja jau pati paklausė:

— Aš noriu jus paklausti vieną dalyką. Prašau tik nesupyk-

ti. Pasakykite man, ką reiškia žodis: daugiakalbis?

— Kodėl jūs manęs to klausiate? Juk jūs pati puikiai kalbate lietuviškai?

— Aš kartą girdėjau tą žodį vartojant, bet nesuprantu jo reikšmės... Ji ir lietuvišką mokyklą baigusi, ir pavyzdingų lietuvių tėvų, lietuvišką kalbą tevertojančių, ir artistė Bostono dramos teatre ir, išgirdusi rečiau vartojamą lietuvišką žodį, nebepagauna jo prasmės. Kas kaltas? Ar viena ji? Jokių atveju ne! Šuo yra kur nors kitur palaidotas. Gal mūsų — vyresniųjų tarpe, dažnai į lietuvių kalbą svetimybės įsileidžiančių, gal lietuviškoje mokykloje, permažai į lietuvių kalbos žodinumą dėmesio kreipiančioj, gal lietuvių kalbos vadovėliuose, netinkamai parašytuose, o gal ir lietuviškų mokyklų mokytojų tarpe, perdaug besisten-giančių įkalti savo mokiniams visokias taisykles ir permažai dėmesio tekreipiančius į lietuvių rašytojų skaitymus — knygas. Priežasčių reikėtų ieškoti atsidėjus, jas surasti, suprasti ir stengtis kiek tik įmanoma, jas pašalinti. O pagrindas tam yra neabejotinas, nes mūsų kalba ir žodina, ir vaizdi, ir turininga. Visais atžvilgiais prilygstanti daugiažodėms didžiosioms pasaulio kalboms, o kai kuriais atžvilgiais jas net pralenkianti.

Tokį teiginį puikiausiai įrodo ir jį patvirtina mūsų rašytojai ir poetai. Jais šiuo tarpu ir pasiremsime. (O, kad mūsų jaunuomenė sugebėtų tų kūrėjų veikalus skaityti, suprasti ir jų grožiu svaigti — gėrėtis!...)

Sakysime, pirmuoju į planą išėina linksmo, juokingo, pašaipaus lietuviško žodžio meisteris Pulgis Andriūšis. Jis ne vien pašaipus, juoką sukeliančius kūrinius geba pateikti, bet, įsileidęs į lietuviško žodžio ir kal-

bos grožybes, išlieja jas prozinėje lyrikoje. Tik paimkime jo knygą "Anoj pusėj ežero".

Va, kaip kas Lietuvos kaime sutikdavo įsisiūbavusią audrą: "Jau visa valanda, kaip Stasio Gojū dirba savo darbą audra. Iš pagojės atjoti arkliai sausame tvarte tik ką nustojo drebėti, o pargintų karvių akyse dar spoksojo siaubas. Keržius Biriukas, pamovęs ant šilto koptūro sulytą terbą, atsigulė ant pečiaus, tvirtai žinodamas, kad tą dieną nereikės vėl ginti galvijų, jei jau kartą atsipalaidavo dangaus varščiai ties penkiais beržais.

Ne juokai gi, kokį gvolatą kel-damos, iš tenai juodais debesimis išsikraustė varnos ir, pašiauštom uodegom, susimetė į bulbines duobes ties Skersarais-čiu!

Bėgdamas namo paskui bliu-nančias avis, Biriukas jau matė ties verstiniu stulpu vėjo primuštą žvirblį, kurio kojos dar šiltai trukčiojo.

Vištos miegūstai, plonai su-karkčiodamos rinkos vietas ant tvarto balkių, nors dar buvo gera popietė, ir kišo galvas po sparnu.

Ant Kazio prieklėčio kaba-lojusi virvė su parištu akmeniu

dalgiaokočiui pritvirtinti ėmė dūsliai baladotis į svirno duris, sakytum, išlaidžių naktimis kaimo bernai apmėtytų šlovės ne-tekusią mergą.

Portartūro kareivio Jono šim-tametė liepa, kurios šaknys buvo palindusios po pirkios pamatais, savo šakomis karboriavo pasieniais, it giltinė kaulė-tais pirštais apskambindama savo aukos silpnąsias vie-tas, prieš suduodant mirtiną smūgį.

Silvyčių užtvindytus langus šluostė šilkinės smidrų puok-tės, o darželyje nuo lianų kotelių nežmoniškomis jėgomis stengėsi atsiplėšti baltų piliaro-žių varpeliai, verždamiėsi bent sykį pamatyti tuos kraštus, kur link taip pasiutiškai skuba ju-di audros raiteliai...

Tiktai Gojus grumiasi vieni-šas. Išskyrus ežerą, jo audrų draugą. Žaibams nušvietus, tenai piestu stojosi baltakarčiai žirgai, šokdami ant juodalksnų kranto, bet prarajų dvasios juos už karčių traukia atgal, nardy-damos įsiutusiose gelmėse, kur tuomet skamba nugarmėjusių bažnyčių varpai, storašiais vamzdžiais užgroja vargonai, tintiliuoja cignorėliai, išėina pa-

(Nukelta į 5 psl.)

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimai ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntal 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI—DOVANOS I SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshtorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo pa-rašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLEN TOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	TO 9-3980

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

7 METAI

NR. 9 (202)

ATIDUOKIME SAVO BALSĄ

Ateinantį savaitgalį (gegužės 9–10 d. d.) visoje Amerikoje pravedami JAV Lietuvių Bendruomenės IV-sios Tarybos rinkimai. Rinkimai vykdomi penkiose rinkiminėse apygardose (Vakarų Amerikos, Chicagos, Vidurio, Naujosios Anglijos ir Rytų). Balsuoti galima balsą įmetant balsavimo būstinėse, kurios veiks visose apylinkėse arba paštu.

Balsuoti šiuose rinkimuose gali ir turi visi lietuviai, kurie domisi Lietuvių Bendruomenės veikla ir norėtų, kad jos veikimas būtų dar efektingesnis, tikslesnis ir platesnis. Balsavimo teisė šiais metais nenumatoma surišti su jokiais bendruomeniniais mokesčiais. Kandidatų sąrašai yra gan ilgi ir kadangi reikia išrinkti tik 31 Tarybos narį, tai pasirinkimas yra didelis. Kiekvienas galės rasti kandidatų, kurie jo manymu galėtų daugiausia duoti efektingesniai Lietuvių Bendruomenės veikimui.

Tarybos rinkimai yra labai svarbus momentas Lietuvių Bendruomenės gyvenime, nes Taryba suteiks linkmę visai ateinančiai Bendruomenės veiklai. Gausus Bendruomenės narių dalyvavimas rinkimuose užtikrintų tolimesnį Bendruomenės gyvenimo plėtimąsi.

Tad ateinantį savaitgalį nepamirškime atlikti savo pareigą — savo balsą atiduoti JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimuose.

RVM

ŽMOGIŠKOJO TIKĖJIMO PAGRINDAI

VYTAUTAS KAVOLIS

Iš kur toji karta, kurios kolektyvinę pasaulėjautą galėtų charakterizuoti paskutiniojo Antano Skėmos romano užbaigiamieji žodžiai „Aš esu Paaukotas“, semia savo kūrybai jėgų? Iš kur jos laisvas darbingumas visų istorijos primestųjų ir savyje pergyvenamųjų metafizinių nužeminimų akivaizdoje?

Kokie yra žmogiškojo tikėjimo šaltiniai nužemintųjų generacijoje?

(Tikėjimu čia vadinsime tuos galutinius rūpesčius, kuriais žmogus apibrėžia savo egzistencijos išliekančiąją reikšmę. Laisvo darbingumo faktas implikuoja tikėjimo buvimą, bet tik iš konkrečių to darbingumo pavidalų tegalima suvokti specifinį tikėjimo turinį).

Galvoju, kad pačiu giliausiuoju Algimanto Mackaus tikėjimo — ir todėl jo kūrybinės gyvybės — šaltinių yra jo pajustasis moralinis įsipareigojimas liudyti matytą skausmą. Jis tampa nepamirštamojo liudininkas pačioje šios generacijos vaikystėje:

I kiemą ateina vyrai pikti.
— Jurekai, jok! Jurekai, jok!
...
— Kaipgi aš josiu, kaigi aš josiu —
mano žirgas medinis!

Krito medinis žirgas kieme,
pasviro į kraujo pusę.

Šis vaiko skausmas — matytas visų, o tačiau daugumos užmirštas — Algimanto Mackaus sąžinėje įsirėžia privaloma moraline problema:

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 2, 1964

Kodėl tau pardavė karštą,
o man, Jurekai, pardavė duonos?

Ilikti gyvu, kai nekaltieji nužudomi, nėra, žinoma, Kaino žymė. Bet išlikusi gyvybė nėra kalta už sunaikintą tikrai tada, kai išlikimas tampa likimine priesaika liudyti nukankinimo realybę:

— Įkelsiu jo naivų kūną
į sidabrinį lietų,
į pušyno vėją;

...
Tegul palieka jo išsirpusiose
akysė
falsifikuotas mūsų amžiaus
vaizdas
(Neornamentuotos kalbos
generacija ir Augintiniai,
psl. 67-69).

Šis vaizdas ir neleidžia Algimantui Mackui pražūti beskaitant Margučio radio reklamas. Vienas žmogiškojo tikėjimo — ir stiprybės silpnybėje — šaltinis yra solidarumo įsipareigojimas visų laikų nukankintiems. Tai uola, kuri nesuvaruoja, savyje statant bažnyčias tikriems ir netikriems dievams — tai yra, „veikiant pasaulyje“. Moralinis pajutimas, kad privalu liudyti neužmirštamąjį (ir neleistį jo pamiršti), yra nužemintųjų generacijos tikėjimo branduolys.

Bet tikrai vaikai — nepaisant kurio amžiaus — tėra nukankinami. Suaugusieji kovoja su likimu ir, jei likimas galingesnis, žūna. Žuvusiųjų kovotojų mirtis (tokia pat, be abejo, skausminga, kaip ir vaiko nukankinimas) aidai tuščiuose istorijos skliautuose šauksmu, reikalaujančiu liudyti ištikimybę joje neberandamiesiems, kaip jie

buvo ištikimi dar neatėjusiems. Iš visuotinio kovos už laisvę šventumo sąvąjį įsipareigojimą būti neužmirštamojo liudininku — savąjį tikėjimą, įgalinantį gyventi — semia Jonas Mekas:

Kur jūs, mano vaikystės draugai,
išmėtyti ir išdraskyti! Zaizdotom
prisiminimų rankom žiūriu štai
vėl atgal į jus,

jūs, kurie pasirinkot laisvę,
jūs, kurie pasirinkot mirtį.

Jūs, mano draugai iš Telšių ir
Pravieniškių,

jūs, iš Katyno ir Belsen,
iš Auschwitz, ir iš Ispanijos,
ir iš juodųjų Sibiro stepių,
iš Meksikos ir Argentinos,

savo krauju aplaistę gyvenimą,
aikštėse ir kalėjimuos,
rankom apglėbę akmenį, krūtinėm
prie šalto akmenio...

Aš nešaukiu — jūsų balsas šaukia
garsiau, negu šaukė Savonarola,
— jūsų kaulai šaukia pasauliui,
ateinančiom ir gyvenančiom
kartom...

Aš tik poetas, dainuoju jūsų
mirtį

gyvenantiems laisvėje,
ir skausmą — rankioju zaizdotom
rankom

savo draugų prisiminimą,
glostydamas vaikystės veidus,
dainuodamas herojus.

(Aidai, 1954, nr. 3, psl. 101).

Ištikimybė žmogui — net gal ypač tam, kuris jau nebegali tuo pačiu atsilyginti — yra aukščiausias reikalavimas. Nužemintųjų kartai nieko nebėra likę, kaip tik patsai žmogus. Tiktai pats žmogus gali ją iškelti (ir yra atvejų atvejais iškėlęs) iš jos nužeminimo. Ir todėl jai yra viskas tai, kuo žmogus save iš savo nužeminimo iškelia.

Ir gal kaip tik todėl, kad ir Lietuva turėjo savo kovojusiuosius ir nukankintuosius, kad buvo kas numiršta Telšių ir Pravieniškių purve, kaip kiti Auschwitzte ir Ispanijoje, — yra šiandien galima (ir privalu) nužemintųjų kartai svetimuose kraštuose apsispręsti ne tik už lietuviybę, bet ir už kūrybinę lietuviybę.

(Bus daugiau)

Darbai ir žygiai

— Rašytojo Juliaus Kaupo pommirtinius pilaus raštus redaguoti pakviestas dr. Henrikas Nagys. Į redakcinę komisiją dar įeina Kazys Bradūnas, Kęstutis Kėblys ir Algimantas Mackus.

Norintieji Juliaus Kaupo raštų išleidimą paremti finansiniai savo įnašus prašomi siūsti Raštams leisti komitetui adresu: Valdas Adamkavičius, Tabor Farm, Sodus, Mich.

— Dr. Vytautas Kavolis pakviestas Lituanistikos Instituto tikrojuo nariu. Lituanistikos Instituto narių visuotinis suvažiavimas įvyksta šį savaitgalį Washingtone.

— Pereitų metų Santaros Šviesos Federacijos suvažiavime Tabor Farmoje buvo priimtas nutarimas įstoti nariu į Lietuvių Fondą. Šį nutarimą vykdančią Federacija Lietuvių Fondui įteikė 100 dolerių įnašą. Lie-

tuvių Fondą organizuojant vienu iš pirmųjų iniciatorių buvo Federacijos Pirmininkas dr. Jonas Valaitis, o aktyvus Federacijos narys dr. Gediminas Balukas dabartinėje Fondo Taryboje eina vicepirmininko pareigas. Lietuvių Fondo teisinius reikalus tvarko adv. Algimantas Kėželis, Federacijos Valdybos narys.

— Santaros Šviesos Chicagos skyriaus valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: Liūtas Mockūnas — pirmininkas, Lakštūnė Vėžienė — sekretorė, Pranas Naris — išdininkas, Liudas Šmulkštys — narys spaudos reikalams, Henrieta Vepštienė — narė kultūriniais reikalams.

— Saulius Šimoliūnas, aktyvus New Yorko Santaros skyriaus narys, lankėsi Chicagoje ir tarėsi su Federacijos Valdybos nariais kaip geriausiai prisidėti prie Amerikos Lietuvių Kongreso programos Washingtono, Kongresas, šaukiamas Amerikos Lietuvių Tarybos, įvyks birželio mėn. 26–27–28 d. d. Shereham viešbutyje Washingtono. Federacijos nariai kviečiami planuoti šiame svarbiame Kongrese dalyvauti.

— Tadas Bukaveckas yra Marjampolės R. Jono gimnazijos auklėtinių komiteto sekretorius. Komitetas šiuo metu renka medžiagą monografijai apie gimnaziją išleidyti.

— Karolis Drunga, Valdas Adamkavičius ir Raimundas Mieželis kandidatuoja į Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybą. Tarybos rinkimai įvyksta gegužės 9–10 d. d.

— Santaros Šviesos Chicagos skyriaus mėnesinis susirinkimas įvyko balandžio mėn. 24 dieną K. Dirčio svetainėje. Susirinkimo programoje Gintra Narienė, Raimundas Mieželis ir Henrikas Paškevičius debatavo kultūrinės, visuomeninės ir organizacinės apraiškas Federacijos veikime.

Gintra Narienė apžvelgdama Chicagos skyriaus kultūrinę veiklą pabrėžė, kad buvo atlikę tikrai daug kiekybiniai ir tuo pačiu buvo išlaikytas kokybinis lygis. Skyrius pereitos valdybos kadencijos metu surengė tris dailės parodas (Virkau Skuodaitės, Gailiaus, Račkaus), du koncertus (Aldonos Stempužienės ir Clelando Vyrų Okteto), šešias paskaitas susirinkimų metu, aktyviai prisidėjo prie suvažiavimo programos sudarymo, techniniai talkininkavo vienos knygos (K. Ostrausko „Žaiojoj Lankelėj“) ir dviejų „Metmenų“ numerių išleidime. Tai darbai, kurie pareikalavo nemažai pastangų iš skyriaus. Ateities skyriaus veiklai siūlė dėmesį atkreipti į šokio meną ir instrumentalinę muziką. Buvo kelta mintis ar neieškoti būdų atgaivinti skyriaus sėkmę, gal eilę metų vestą sekmadienį literatūrinę valandėlę — „Pelkių Žiburėlių“ per „Margučio“ radio programą.

Raimundas Mieželis apžvelgdamas skyriaus visuomeninę veiklą pasigedo intensyvesnio darbo ir pastangų, nors skyrius ir yra nemažai pasireiškęs vi-

(Nukelta į 5 psl.)

ROSELANDO IR W. PULLMANO LIETUVIAI

Rašo ALEKSAS AMBROZE

1877 m. George Pullman Michigano paežery, tarp dabartinės 103 ir 115 gatvių, nupirko 3.000 akrų žemės plotą ir jame įsteigė W. Pullman miestelį bei Pullman Car kompanijos dirbtuves. Tai taip atsirado W. Pullmano miestelis. Kadangi įmonės gerai veikė, tai atvykdavo daug žmonių darbo ieškoti. Gavę darbą, apsigyvendavo ir pradėdavo įsikurti dabartiniame Roselando plote, kurio centrinė gatvė tada pasidarė Kensington Ave.

Nuo 1891 m. Pullman kompanija pradėjo statyti gyvenamus mažus namelius savo tarnautojams. Po 1894 m. streiko Pullmano kompanijai Aukščiausias Illinois teismas uždraudė nuomoti darbininkams namus. Pralaimėjus bylą, visas Pullmano kompanijai priklausantis miestas, drauge su bažnyčiomis, namais, mokyklomis, viešbučiais iš varžytynių buvo parduotas.

1899 m. W. Pullmano miestelis buvo priskirtas prie Čikagos miesto.

Roseland, West Pullman ir Kensington kadaise būvo Čikagos priemiestiai. Vėliau įsijungė į Čikagą ir dabar laikomi Čikagos miesto dalimis.

Lietuviai ten pradėjo apsigyventi pereinamojo šimtmečio pabaigoje. Pirmutinė lietuvių draugija buvo suorganizuota Kensingtone 1901 m. kovo 3 d. Tai buvo šv. Vincento a Paulo. Toje apylinkėje lietuvių buvo apie 7 šeimos ir apie 20 pavienių asmenų. Draugija suorganizavo K. Klimas (pirm.), J. Šarkauskis (vicepirm.), T. Petkus (nut. rašt.) ir V. Mažeida (fin. rašt.). Eždininko vietą užėmė pirmūninkas, nes nebuvo iš ko rinkti. Pirmutinė draugija buvo katalikiška, pašalpinė. Štai ištraukos iš konstitucijos:

Susirinkimai turi būti atidaromi su malda. Nariai priimami nuo 18 iki 45 metų amžiaus. Nariai moka po 25 ct. į mėnesį. Sergant nariai gauna po \$5.00 pašalpos į savaitę. Nariui mirus, iš jo išmokama \$50.00 ir nariai sumoka po vieną dolerį dėl mirusio nario pašalpgavio.

1. "Draugijos mirėis yra toks: sergančius narius aplankyti, mirusius palaidoti, ir kiek galima, šelpti našlaičius.

2. Bus rengiami visoki baliai, apvaikščiojimai, pagal nutarimą didžiama balsų.

3. Visi susirinkimai ir vedimas knygų turi būti lietuviškoj balboj.

4. Sąnariai draugystės šv. Vinc. a Paulo turi atlikti veikingą išpažintį ir pristatyti paliudijimą laike trijų mėnesių po šv. Traicės, neišpildę to, bus iš draugystės išbraukti".

1930 m. gruodžio m. 17 d. draugija likvidavosi. Tuo laiku dar turėjo 60 narių. Esamą turtą lygiomis dalimis, po \$39.00, pasidalino. Likvidacinę komisiją sudarė: F. Skrabutėnas, P. Rocka, P. Gilis ir A. Maslauskas.

1903 m. rugpj. 7 d. Kensingtone įsikūrė šv. Mykolo draugija. Ji buvo pašalpinė, katalikiška. 1923 m. rugpj. 9 d. ji prisijungė prie šv. Vinc. a Paulo dr-jos su 50 narių ir turtu.

1905 m. kovo 19 d. West Pullmane įsikūrė Draugystė Broliškos Pašalpos atradimo šv. Kryžiaus. 1936 m. narių turėjo 48, turto \$1.900.00. Pirm. J. Andriūška, sekr. A. Narbutas.

1906 m. bal. 7 d. susiorganizavo šv. Petro ir Povilo katalikiška pašalpinė draugija.

Visų šventųjų parapija Roselande

Parapija pradėta organizuoti 1905. Tuo laiku šioje kolonijoje jau veikė trys katalikiškos pašalpinės draugijos: šv. Vincento a Paulo, šv. Mykolo Arkangelo ir šv. Petro ir Povilo. Jos ir sudarė pagrindą naujai parapijai: išrinko iš kiekvienos po du atstovus, kurie sudarė komitetą parapijai organizuoti. Išrinkti buvo: I. Stankus, K. Klimavičius, A. Maslauskis ir kiti. Komitetas kreipėsi į vyskupą su prašymu leisti kurti parapiją ir kad duotų lietuvių kunigą. 1906 vyskupas paskyrė kun. P. Serapiną klebonu.

Pradžioje kun. Serapinas pradėjo laikyti pamaldas Kensingtone šv. Antono bažnyčioje, italų parapijoje. Vargoninkavo A. Pocius. Čia italų klebonas pareikalavo pusę per lietuviškas pamaldas surenkamų pinigų atiduoti jam. Lietuviams tas nepatiko ir jie surado kitą kleboną, vokiečių, kuris leido ne tik bažnyčią be atlyginimo naudoti, bet ir parapijos salę susirinkimams.

1906 m. kun. Serapinas užpirkė 12 sklypų žemės, o 1908 buvo pastatyta ir pašventinta bažnyčia, vardu Visų šventųjų. 1910 buvo nupirktas namas seserims, kurios mokė parapiečių vaikus. Užrašų knygos teigia, kad 1914 klebonui mokėjo į mėnesį \$66, vargonininkui — \$50, zakrastijonui, kuris ėjo ir šlaviko pareigas, — \$40, o keturioms seserims, mokytojavusioms parapijos pradžios mokykloje, — po \$25.

1915 Visų šventųjų parapijos žmonės sukilo prieš kleboną kun. Serapiną, reikalavdami, kad jis pasitrauktų iš parapijos. Klebonas neklausė. Parapijos komitetas, susiorganizavęs kovai vesti, nuvyko pas vyskupą prašyti kito klebono.

Vyskupas ilgai delsė, bet pagaliau sutiko ir 1915. 9. paskyrė kun. K. Ambrozaitį iš Aušros Vartų parapijos, kur parapiečiai irgi buvo suklėję nuo balandžio mėnesio. Iš tikrųjų, vyskupas tuodu klebonu buvo sukeitęs.

Nuvažiavęs į Visų šventųjų parapiją, kun. Ambrozaitis rado kleboniją užrakintą; parapiečiai jo nepriėmė. Sekančią dieną parapijos komitetas vėl nuvažiavo teirautis pas vyskupą. Šis, išklauses komiteto skundo, pasakė, kad kito lietuvių kunigo šiuo laiku neturįs, ir jei parapija kun. Ambrozaitio nepriima, tai bažnyčia bus uždaryta. Sugrįžęs nuo vyskupo, komitetas susaukė parapiečių susirinkimą ir pranešė vyskupo sprendimą. Parapiečiai nutarė, kad jei negauna kito klebono, tai klebonijos raktus atiduoti vyskupui. Kai komitetas nunešė klebonijos ir bažnyčios raktus, tai vyskupas tų raktų nepriėmė, o pažadėjo atsiųsti kitą kunigą. Netrukus klebonu paskyrė kun. P. Lapelį. Tuo sukilimas pasibaigė. Kun. Lapelis klebonavo nuo 1915 iki 1927.

1923 - 2 - 12 Roselande vėl kilo riaušės: parapiečiai norėjo pašalinti kun. Lapelį. Vyskupas buvo atsiuntęs savo tikintojų, kuris pradėjo niekinti lietuvius. Talkon atėjo kun. Bumša, bet ir tas nieko negalėjo išaiškinti. Tuo tarpu policija išvaikė parapiečių susirinkimą.

Vėliau klebono Lapelio parapiečiams buvo teismo padarytas laikinis uždraudimas (injunctio) kelti kokį triukšmą bažnyčioje ar prie bažnyčios, 10806 So. Wabash Ave. To uždraudimo teisme prašė katalikų vyskupas, užvedęs bylą prieš šiuos asmenis: V. Miknevičią, J. Janušauską, J. Kersnauską, J. Savičią, F. Stankevičių, A. Nakrošį, J. Rimkų, J. Pečiukaičienę, K. Buchį, T. Talkevičių, J. Pivariūną ir F. Jagminą. Už vyskupą po skundu pasirašė jo kancleris D. J. Dunie. Byla buvo užvesta Circuit Teisme.

1927 klebonu buvo paskirtas kun. J. Paškauskas, kuris išbuvo iki 1944. Jam klebonaujant visos parapijos skolos buvo išmokėtos ir jis įsteigė naujos bažnyčios statybos fondą. Jį iškelus, atėjo kun. J. Šaulinskas, klebonu išbuvęs iki savo mirties, 1959. 4. 30. 1960 į jo vietą buvo paskirtas kun. P. Lukošius.

Šis tais pat metais pastatė ir pašventino naują bažnyčią, kurios projektą buvo padaręs arch. dr. S. Kudokas. Statyba varžytynėse atiteko inž. J. Stankui. Bažnyčios pastatymas atėjo apie \$400,000.

Parapijoje 1957 buvo apie 400 šeimų, — 1,500 parapiečių.

* * *

Pravartu šia proga bus susipažinti su parapijos įsteigta pradžios mokykla bei įvairia parapijos veikla. Apie tai Povilas Abelkis savo knygoje Visų šventųjų Parapija Roselande 1956 m. štai ką rašo:

Kalbamas P. Serafinas tuoj įsteigė prie bažnyčios ir pradžios mokyklą. Neturint lėšų ir pakankamai mokomojo personalo, pradžioje buvo tenkinamasi atsiktiniais mokytojais bei mokytojais. Suprantama, mokslo lygis tebuvo nekokas. 1911 m. buvo gautos mokytojos kazimierietės vienuolės, ir mokykla atsistojo ant tinkamesnių pamatų. 1911 m. vienuolės turėjo mokykloje jau 150 mokinių.

Kokie mokytojai ar mokytojos parapijos mokykloje iš pat pradžios dėstė — nėra davinių, net kokios pirmosios vienuolės. Nuo mokyklos įsteigimo iki 1934 — 35 mokslo metų neliko jokių pėdsakų archyvuose apie dirbusias mokytojas vienuoles.

1955 — 56 mokslo metais mokyklą lanko 285 mokiniai. Iš jų, kur abu tėvai yra lietuviai, grynų lietuvių 101 vaikas, kurių tik vienas tėvų yra lietuvis — 78 vaikai; visai sveitūtaučių, lankančių parapijinę mokyklą, 106 vaikai.

Mokyklą ir darželį išlaikė ir mokytojams algas mokėjo parapija. Kiekvienai mokytojai vienuolei mokama kas mėnuo tik po 25 dolerius.

1914 m. į visuotinį lietuvių seimą Čikagoje parapija pasiuntė atstovais: kun. P. Serafiną, J. Valančiūną ir D. Jasiulionį.

1920 m. spalio mėn. parapiečiai per savo organizacijas dalyvauja protesto demonstracijoje prieš lenkų grobuoniškus žygius į Lietuvą.

1923 m. vas. 18 d. par. bažnyčioje iškilmingos pamaldos ir Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 5 metų minėjimas, išrinkti padėti Lietuvos paskolos laktams platinti šie asmenys: J. Ramanauskas, M. Slikas, I. Atkočiūnas ir K. Nemažūnienė.

1918 m. parapijos pasiūsta delegacija į Lietuvių Seimą New Yorke šios sudėties: K. Klimavičius, P. Stočkus, kun. P. Lapelis, Olikienė ir J. Ramanauskas.

1925 m. kun. K. A. Steponavičius Seinų kunigų seminarijai bažnyčioje surinko \$273.

1941 m. bal. 3 d. broliai Motuzai parapijos salėje rodė judomaisiais paveikslais Lietuvos vaizdus.

1941 m. geg. 4 d. Lietuvos vadavimo reikalui buvo bažnyčioje kolekta, surinkta \$130.78.

(Bus daugiau)

SPAUDOS PABIROS

(Atkelta iš 5-to psl.)

lieka po fabriko ir penkių valandų miego. Gi apysakai man jau reikia mėnesių, o romanui metų ir dar metų. Savo kraštui, savo žemei pavaižduoti ir pergyventi aš turiu ne saujas, ne maišus, o aruodus. Ir tai ne poetinė, o teisioginė prasme. Tiesioginė ligi fiziškai varginančio skausmo. Jančiuosi gniužtas po tuo krūviu. Ir juo man blogiau, kad kasdien aiškėja neatšaukiamas faktas: jog to visko nebebus galima atskleisti...

Marius Katiliškis.

Šios abi ištraukos yra paimtos iš prancūzų vasarą įvykusio dviejų bene stipriausių lietuviško rašto atstovų (Bronys Raila žurnalistikoje, o Marius Katiliškis dailiojoje prozoje) pasikalbėjimo, buvusio prie švento Juozapo upės (tarytum Juozapo pakašnėje), esančios Juozo Bačiūno Tabor Farmoje, Mičigan. Tas pasikalbėjimas, vykęs vėlyvą vasarovydžio naktį, kaip matome, labai pesimistinis (Pasikalbėjimas Br. Railos plunksnos dėka perduotas š. m. Dirvos nr. 39). Ir ką mes, eiliniai pėstininkai, į tokį klaikiai beviltišką pasikalbėjimą ir jame išdėstytas mintis galėtume atsakyti? Kai ką, o gal, būtų, visai nieko. Betgi šito reikalo negalima palikti be jokio trigrašio. Juk dar kol kas esame lietuviai, kol kas jais save tebelaiškome; kol kas norime, kad tokios tragiškos padėties akivaizdoje ką nors darytume, ką nors veiktume ir kaip nors tą tragiskumą jeigu ne visai pašalintume, bent jau siek tiek sušvelnintume arba kuriam nors laikui atitolintume galutinę katastrofą. Juk gi matome, kad voliojamės į tautinės savizudybės prarają. Taip! Taip, bet pakol kvėpuojame lietuviškais plaučiais, laikykimės, vyrūčiai, prieš vėją!...

Ir štai kas yra: vienas to pokalbio dalyvių — Bronys Raila — yra Lietuvių Rašytojų D-jos vicepirmininkas. Beveik kaip ministras pirmininkas greta išdidžios prezidento asmenybės. Ir ką jis? Ogi vienu laiku toje pačioje Dirvoje to triskartsavaitinio laikraščio puslapiuose buvo poeto, dramaturgo ir kruopštaus lietuviško gyvenimo dirvonių purentojo ir palaikytojo našia žeme Stasio Santvaro rašinys, kuriame jis įrodinėjo, kaip reikėtų paminėti ir kokių mastu pagerbti mūsų didįjį heksametrų meistrį Kristijoną Donelaičių. O Rašytojų D-jos vicepirmininkas Br. Raila tame pačiame laikraštyje už tai Stasį Santvarą sumalė į miltus, įrodinėdamas, kad tokiu būdu mes Kr. Donelaičio paminėti ir pagerbti negalime. Rašytojų D-ja tam reikalui nėra pakankamai pajėgi!... Vadinasi, nuleiskime rankas ir ištieskime jas esančioms nepalankioms sąlygoms supančioti jas (mūsų veikliausias jėgas) neveiklos ar apsilėidimo retėžiais... Ir vis tiktai po tokio akrobokšto, de-

kui lietuviškai dvasiai, didžiojo būrų gyvenimo vaizduotojo minėjimai vyksta daugelyje lietuvių kolonijų: Kristijonas Donelaitis minimas, gerbiamas, jo raštai skaitomi, deklamuojami, gerbiami ir mylimi. Lietuviškuose laikraščiuose apie tą didįjį mūsų poetą taip pat gana plačiai ir išsamiai rašoma. Vadinasi, turint gerų norų, valios, ryžto ir atsidėjimo galima ką ką vertingo ir prasmingo padaryti ir to darbo vaisiais pasigėrėti. Ir tą veiklos pavyzdį parodė ne mūsų — Lietuvių Rašytojų Draugija, bet paskiri partizanai kultūrininkai, paskiros lietuviškos grupės, sąjungos, draugijos, sambūriai. Mes, lietuviai, dar esame gyvi ir ganėtinai veiklūs. Vat, kas yra, broleliai: šalin pesimizmą ir neviltį!

Ir, nuoširdžiai ir atvirai kalbant reikia aiškiai pasakyti: Lietuvių Rašytojų Draugija privalo nužengti žemyn nuo savo dramblio kaulo bokšto ir pasirodyti lietuviškajai visuomenei, o jaunuomenei ypatinai, kas ji yra, ką ji nuveikė, ką dirba ir ką lietuviško planuoja daryti. Užtenka jai, tai draugijai, tūnoti nepasiekiamame bokšte, užtenka būti jai uždarame išrinktųjų ratelini! Pasirodykite viešumai, gerbiamieji. Gal tas viešumos nevalgymas, įduos jiems naujų veiklos jėgų. Jik gi iki šio laiko mes, eiliniai tautiečiai, apie Lietuvių Rašytojų D-ją tesame girdėję nuotrupėles: kai gerbiamas tos draugijos premiją laimėjęs asmuo arba kai pakeista — naujai išrinkta valdyba. Ir viskas. Bet argi to užtenka? Ir kamgi maskuotis uždarame kiute? Ar kas nors nepadoraus ir viešumai nežinotino ten veiklama? Kodėl slapstytis po išdidžią, išrinktųjų kaukę?...

Sakysime, lietuviai dailininkai kolektyviai, ar pavieniui nuolat rengia savo kūrinių parodas. Parašoma apie tuos dailininkus, jų darbus ir net planus. Visuomenė kai ką pamato, pasigėri, pasidžiaugia, o kai kurie ir nusiperka tų kūrinių. Vyksta, taip sakant, tarpusavio bendradarbiavimas, yra palaikomi ryšiai su kūrėjais ir jų kūryba suinteresuotaisiais. O kas iki šiol buvo daroma mūsų Rašytojų D-jos? Paibaliai ją žino!... Kos tai uždaras kahalas. Tiesa, paskiri rašytojai ir poetai išleidžia vieną kitą savo kūrinių, apie tą kūrinių kaip parašo, dažniausia, "nuosmukininkai" ir vėl, kaip kokio išdidaus grafo pramoginio parko prūde, nesudrumsčiama tyla. Išleidžiamus mūsų rašytojų ir poetų veikalus atstovauja pats autorius ir, dažnu atveju, to kūrinio iliustratorius dailininkas. Tarytum kokie dvyniai. O ar, prašoma atvirai prisipažinti, buvo kur nors ir kada nors surengta lietuviškos knygos ir lietuvių periodinių leidinių paroda? Šiuo laiku labai kruopščiai yra rengiamasi pasaulinei parodai New Yorke. Ten yra ruošiamas ir lietuvių paviljonas. Net aukos to paviljono įrengimui yra renkamos. O ar bus ten, tame lietuviškame paviljone tremtyje išleistų lietuvių rašytojų ir poe-

tų knygų skyrius? Ar yra numatyta ten lietuviškos periodinės spaudos kampelis? Ką tuo reikalu yra padariusi Lietuvių Rašytojų D-ja ir naujai atgijusi Žurnalistų Sąjunga?

Pasikalbėjime, kurio ištraukos anksčiau patiekėme, buvo užsiminta ir apie dailininkus, lietuvių poetų ir rašytojų knygas puikiai iliustruojančius. Ypatinai, kaip pavyzdį, gerai ir gražiai iliustruota paskiausiaji, Rašytojų D-jos praėitų metų premiją laimėjusi Mariaus Katiliškio knyga "Sventadienis už Miesto". Net pats autorius, Katiliškis tuo dailininku, jo knygą iliustruojančiu, tiesiog sužavėtas. Dailininkas, tą knygą puošmėmis aprėdęs, yra Algirdas Kurauškas. Teisingai, knyga tikrai puikiai išleista ir iliustruota.

Ir kodėl, sakysime, tos ir daugelio kitų mūsų rašytojų bei poetų knygų negalima parodai įjungti į lietuvių dailininkų ruošiamas jų kūrinių parodas? Juk menas yra menas, nežūrint ar jis ant drobės, ar išleistas knygos puslapiuose išreikštas. Kodėl iki šio laiko mūsų Rašytojų D-ja nepagalvojo apie lie-

tuviškos knygos parodą drange su mūsų dailininkų kūrinių? Kodėl? Ar mūsų dailininkai yra tokie išdidūs ir nenori į savo parodas jų pačių gerai iliustruotų knygų įsileisti, ar rašytojai patys atsisako viešo bendradarbiavimo su tais dailininkais? Kur čia yra nustipęs šunelis pakastas? Ir mes kartojame: šalia mūsų dailininkų ruošiamų jų kūrinių parodų turi būti vietos ir gerai iliustruotoms knygoms atitinkama vieta. Tesigėri lankytojai ne tik dailininkų kūrinių, bet ir lietuvių rašytojų veikalais. Galgi padidės susidomėjimas ir lietuviškąja knyga, o ir dailininkais drange. Juk ranka ranką mazgoja. Ar ne taip yra, gerbiamieji lietuviai? Ir ką apie tą projektą galvotų mūsų Rašytojų D-ja? Tylės ir į tą reikalą paniekinančiai atsaks nugarą?

O dabar, mietėji šią "pabirų" skaitytojai, nors neturėdamas savininko sutikimo, nuolankiai kviečiu jus ir jūsų artimuosius, ypatinai jammą, mūsų mokleivių ir studentiją, į svečius pas stipriausią tremtyje lietuvių rašytoją Marių Katiliškį.

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvas, mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

MAIN OFFICE: GLOBE PARCEL SERVICE, INC. 716 Walnut Street Philadelphia, Pa., 19106	PITTSBURGH, PA. 346 Third Avenue, Pittsburgh 22, Pa. GRANT 1-3712
Or any of Our Branches:	NEWARK, N. J. 263 Market Street, Newark 2, N. J. MARKET 3-1968
UPTOWN BRANCH, Philadelphia, Pa., 632 West Girard Ave. WALNUT 5-8878	BALTIMORE, MD. 3206 Eastern Avenue, Baltimore 24, Md. DI 2-2374
NEW YORK, N. Y. 48½ E. 7th St. New York 3, N. Y.	TRENTON, N. J. 730 Liberty Street, Trenton, N. J. LY 9-9163
CHICAGO, ILL. 4102 Archer Ave., Chicago 32, Ill. FRONTIER 6-6399	MINNEAPOLIS, MINN. 217 E. Hennepin Street, Minneapolis 14, Minn. FE 2-4908
DETROIT, MICH. 6460 Michigan Ave., Detroit 10, Mich. TASHMOO 5-7560	HAMTRAMCK, MICH. 11415 Jos-Campau Avenue, Hamtramck 12, Mich. TO 8-7940
BOSTON, MASS. 390 West Broadway, So. Boston 27, Mass. Andrew 8-8764	ELIZABETH, N. J. 943 Elizabeth Avenue, Elizabeth, N. J. EL 4-7608
CLEVELAND, OHIO 7023 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio UTAH 1-0807	MIAMI, FLA. 2755 Biscayne Blvd., Miami 37, Fla. FR 9-8712
ROCHESTER, N. Y. 683 Hudson Ave., Rochester 21, N. Y. BAKER 5-5923	MILLVILLE, N. J. 1701 W. Main Street, Millville, N. J. Tel. 825-1609
LOS ANGELES, CALIF. 3216 Sunset Blvd., Los Angeles 26, Calif. NO 5-9887	OMAHA, NEB. 5524 So. 32nd Street, Omaha 7, Neb. Tel. 731-8577
SAN FRANCISCO, CALIF. 1236 — 9th Avenue, San Francisco 22, Calif. OV 1-4229	

PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Parentas pedagogų psichologų mokslinių tyrinėjimų duomenimis
Redaguoja Med. Daktaras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc. — Alvudo atstovas

TVARKINGA ASMENYBĖ — ŽMOGAUS PALAIMA

Klinikinis Psichologas, Prof. Albinas Liaugminas, Ph. D., Chicago, Ill.
(Alvudo Kultūrinio Penktadienio paskaitos dalies santrauka)

Asmenybė yra statoma ant biologinių vaiko pagrindų.
Gyvenimo tikrovė.

Vaikas nėra angeliukas

Kol vaikas vystosi sveikas — džiaugiasi tėvai. Tai spontaniško, natūralaus dvasia sveikų tėvų auklėjimo vaisius. Tėvai susirūpina tada, kai minėtas auklėjimas nepadeda — kai atsiranda auklėjimo sunkenybės. Kartais tėvams atrodo, kad jie tvarkingai vaiką auklėja, o, žiūrėk, tas jų auklėjamas darosi nepaklusnus: jis ima elgtis priešingai, ką jam tėvai sakė. Dar daugiau — kartais toks vaikas tampa agresyviu, vengia socialinio kontakto su vaikais ir su suaugusiais. Šitokiam vaiko elgesiui daugelį priežasčių galima išvardinti. Daugelio auklėjime pasitaikančių sunkenybių šaknis yra susėktos, bet dar daug tų šaknų yra nežinomos.

Auklėjimo sunkenybių kaltininkai

Šių dienų psichologijos mokslas nustato, kad veik visų vaikus auklėjant atsiradusių sunkenybių priežastis esti randama tėvuose. Ne vien vaikas sudaro auklėjimo ir ugdymo vyksmą — čia veikia trikampis, kurio kertėse yra tėvas, motina ir vaikas. Todėl liaukimės neteisingai besielgę vaikus auklėdami: kai vaikas darosi neklusnus, ar kai kita kuri vaiko auklėjime sunkenybė atsiranda, visada reikia tyrinėti minėtą trikampį. Mes patys esame atsakingi už daugelį vaikų auklėjant atsirandančių sunkenybių. Visi vaikai kaip vaikai — nėra nei blogi, nei geri; jie vienokie ar kitokie pasidarė didžia dalimi dėl gero auklėjimo, dėl neauklėjimo, ar dėl blogo auklėjimo. Kitaip sakant, vaikai, kokiuos juos mes sutinkame gyvenime, esti išdava vaiko biologinių pagrindų — paveldėjimo; vaiko tinkamo prasidėjimo ir išnešiojimo bei pagimdymo; apsaugojimo nuo ligų ir nuo kuriamosios — geros bei griauamosios — blogos auklėjamosios aplinkos: tinkamų ar netinkamų kūni bei dvasiai vystytis sąlygų.

Šią tiesą visi turėtume mintinai išmokti ir taip dvasia ir kūnu stiprėti, kad pajėgtume savaimė gyvenime tą tiesą gyvu kūnu paversti. Taip pasielgti turėtume visi lietuviai dabar — dvasinės sveikatos paskelbto judėjimo šiame krašte (Mental Health Week) proga. Mat, vaiko auklėjimą nelemia ne kas kitas, čia ir bet kokia auklėjimo sistema priskaitoma, bet pilnutiniai sveikas, ypač dvasia — jausmais, charakteriu subrendęs kiekvienas su vaiku susiduriąs žmogus.

— SATURDAY, MAY 2, 1964

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

Toli nuo tiesos yra pasakymas, kad vaikas iš prigimties yra angeliukas. Taip mėgdavo kartoti ir dabar dar kartoją visi tie, kurie šių dienų psichologijos mokslo pagrindų nepasivino. Dabar netvirtinkime, kad vaikas yra angeliukas dėl to, kad tas tvirtinimas yra priešingas šių dienų mokslui. Vaikas nėra angeliukas todėl, kad jis turi visas jam paveldėti būvusias galimas savybes. Jis nėra nei blogas, nei geras. Vienoks ar kitoks jis pasidarė priklausomai nuo virš minėtų vaiko kūno ir asmenybės ugdymo aplinkybių. Vaikas vystosi pats — tik žiūrėkime, kad kūrybingoji aplinka minėtą paties vaiko vystymąsi į pilnutinį žmogų skatintų, o ne slopintų. Pridėjus asmenybei ugdyti pastangas tai ir būtų visas auklėjimo darbas — vaikas pats kuria — stato asmenybę duotoje aplinkoje; tik mes sakome, kad mes kuriame vaiko asmenybę, kad mes auklėjame vaiką — tikrumoje vaikas pats auklėjasi aplinkos sąlygų veikiamas. Sakome, kad mes auginame javus, gyvulius — tikrumoje jie patys auga mūsų jiems suteiktose sąlygose. Todėl tinkamų vaiko asmenybei vystytis į pilnutinį žmogų sąlygų sudarymas ir yra svarbiausias ir sunkiausias auklėjojo darbas savo vaiko atžvilgiu. Tik to dar negana: nesupraskime savo auklėjamojo darbo persiaurai! Kai kurie tvirtina, kad pedagogo darbas yra daržininko darbas — girdi, į vaiko prigimtį nesikišk: tik suteik jam reikiamas sąlygas ir apsaugok nuo kenksmingų įtakų; duok, ko jis reikalauja: maisto, oro, apdangos, dvasinio peno — ir jokių sunkenybių su vaiko brendimu neturėsi. Anot tokių, vaiko vystymasis yra vien tik atsiskleidimas prigimtų savybių, panašiai kaip žiedo. Šitoks ir panašus tvirtinimas yra persilpnas, nes vaikas nėra medis — jis turi savo asmenybę išvystyti. Čia auklėtojas turi sugebėti, šalia suteikimo būtinų kūrybinių sąlygų, dar vesti vaiką asmenybės tvirtėjimo keliu.

Tvarkinga asmenybė — žmogaus pastovios laimės pagrindas

Asmenybė tarsi namas — ji yra statoma ant biologinių vaiko pagrindų. Asmenybė sudaro aplinkumos įtakoje. Jei asmenybė tvarkingai išugdyta — jos savininkui nebus didelių bėdų gyvenime. Paduodama bent penkiasdešimt asmenybės apibrėžimų. Ją galima aptarti sekančiais: asmenybė yra dinamiškoji organizacija žmogaus

viduje tų psichofizinių sistemų, kurios apsprendžia prisitaikymą prie aplinkos. Čia neliečiama sielos klausimo. Iš asmenybės struktūros sprendžiame, ar žmogus yra tiesus, moralus, pareiingas, arba bailus, perdideliu rūpestingumu persisunkęs, žodžio nelaikęs taigi, iš asmenybės sprendžiame, ar žmogus turi žodžio ir darbo vienybę: toks žmogus turi tiesų charakterį. Priešingybė tokiame tiesaus charakterio savininkui yra žmogus neturįs minties — žodžio ir darbo vienybės. Toks žmogus gali būti pilnas "bzičių": jis, žiūrėk, bijo kokio nors paprasto daikto, ar jis turi kaprizų — būtinai jam turi būti taip, o ne kitaip. Kitas panašus tarsi viską medicinoje ar mone bei kur kitur žinaš, nors tų mokslų nestudijavęs ir iš tikrų šaltinių savo žinias nesemiąs, o viską niekinti — kritikuoti tarsi teisę turįs. Jei pamėginsi tokį tikru mokslu apšviesti — jis nesiduos tol, kol savo esmenybeje tvarkos neatstatys. Jei kokį niekniekį jo aplinkoj pakeisi, tai sugriausi tokį žmogų — jo gyvenimą iš vėžių išstumsi. Jei tokiam pvz., pasakysi, kad vaiką brandina ne auklėjamoji sistema, o subrendęs ir šių dienų mokslu apšviėtęs žmogus, tai toks taps tavu prieš tu, kol tikrą tiesą pajėgs pasisavinti.

Asmenybės tvarkymas — į jos suirimo priežastis išigilinimas.

Tikras gydytojas įžvelgia į ligos priežastį. O ji neretai esti psichinės kilmės — šaknis turinti asmenybės gelmėse. Todėl čia labai svarbus esti ligonio su gydytoju bei psichologu išsikalbėjimas — savo širdies gelmių atvėrimas. Yra žinomi atsitikimai, kai, pvz., pa-

VYKSTA PARODOS

Chicagos Meno Institute vakar buvo atidaryta 67-oji Chicagos ir josios srityse gyvenančių dailininkų darbų kasmetinė paroda, kurioje išstatyta tikrai 74 darbai — tapyba, skulptūra ir pan. Paroda tęsis iki gegužės 31 d.

Vėliau bus plačiau.

Dail. Br. Murino akvatinės tapybos paroda Clevelande, kuri buvo atidaryta bal. 26 d. Čiurlionio meno ansamblio namuose, rytoj baigiasi. Paroda gausiai lankoma. Vietos lietuviai įsigijo Murino kūrinių.

prasto peilio pametimas kitą žmogų susirgdina. Nupirkus panašų į pamestąjį kitą peilį — tarsi gerų vaistų davus — tas žmogus pasitaiso. Čia prisiminkime mūsų klasiko Vinco Krėvės - Mickevičiaus aprašytą Grainio liepą — ją nukirtus, su liepa susigyvenęs žmogus susirgo ir pasimirė.

Daug kuo mes dabar rūpinamės — bet svarbiausias mūsų rūpestis turėtų būti kaip kuo greičiau ir kuo gausiau užsiauginti sveikas asmenybės turinčių lietuvių. Tokiems turėtume paversti visas atsakingas vietas — tada mūsų gyvenimas tikrai žmoniškas taptų. Sveikos asmenybės žmonių niekam nereikės globoti — tokie patys savimi pasirūpins. Todėl visi visomis jėgomis remkime kiekvieną pastangą, kuri padeda mums visapusiškai sveikti — ypač asmenybės tvirtėti.

Pasikaityti: Prof. A. Liaugminas, Ph. D.: Naminio Auklėjimo Problemos, Alvudo leidinys Nr. 2; gaunamas prisūntus \$1.00 adresu: Alvudas, 2319 West Garfield Blvd., Chicago 36, Illinois.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

ISTEIGTA 1945 — TURINT MASKVOS USSR VNEŠPOSYLTORG LEIDIMA — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUITO DOVANOS į USSR: Suvamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI

SIUNTINYS "R" įkainotas \$36,75
1 svaras degintos kavos,
1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado,
2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio,
2 sv. rūkytų lašinių, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS

Reikalaukite mūsų sąrašų.

GRAMERCY - N. Y.
118 EAST 28th STREET # 906
NEW YORK 16, N. Y.

PINIGAI Į USSR

Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.

Kursas: 9 rubliai už \$10.
Už patarnavimą mokestis iki

\$35.00 — \$3.50.
Virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY - N. J.
744 BROAD STREET, # 925
NEWARK, NEW JERSEY

Pinigu ir siuntinių persiuntimas į Vakarų ir Rytų Vokietijas, Rumuniją, Lenkiją, Vengriją, Čekoslovakiją ir t. t.

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9—5:30, šeštad. 10—1, sekmad. uždaryta.